

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΑΘΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Καί στό σημερινό ΜΑΘΗΜΑ συνεχίζουμε τήν μελέτη τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ θέματος, τῶν σχέσεων τῶν δύο φύλων, τοῦ ἄντρα καί τῆς γυναίκα, μέσα ἀπό ἔργα τοῦ Λυρικοῦ Θεάτρου.

Ὑπενθυμίζουμε ὅτι στόν χῶρο τοῦ θεάτρου ἔχουμε δύο μεγάλες κατηγορίες. Τό Θέατρο Πρόζας καί τό Λυρικό Θέατρο, Ὅπερα καί Ὅπερέτα.

Στό Θέατρο Πρόζας ἀνήκουν καί τά ποιητικά ἔργα τοῦ ἀρχαίου δράματος, τά ἔργα τοῦ Σαίξπηρ, «Ὁ Ἐρωτόκριτος» τοῦ Βιτσέντζου Κορνάρου καί πολλά ἄλλα.

«**Η ΝΥΧΤΕΡΙΔΑ**» τοῦ Γιόχαν Στράους.

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

Σέ μία λουτρόπολη κοντά σέ μία μεγάλη πόλη, ὁ Ἄϊζενσταϊν ἔχει καταδικαστεῖ σέ φυλάκιση γιά ἓνα πταίσμα. Τήν σύζυγό του Ροζαλίντε, πολιορκεῖ ὁ Ἄλφρεντ, δάσκαλος μουσικῆς, πού δηλώνει πῶς θά τήν ἐπισκεφτεῖ μόλις ὁ ἄντρας της μπεῖ στήν φυλακή. Ἡ ὑπηρετριά της, Ἀντέλε, ἐξομολογεῖται στό κοινό πῶς τό ἴδιο βράδυ θέλει νά πάει στόν χορό τοῦ νεαροῦ ρώσου πρίγκιπα Ὁρλόφσκι. Ζητᾶ ἄδεια ἀπό τήν κυρά της, λέγοντας πῶς θέλει νά ἐπισκεφτεῖ μία ἄρρωστη θεία της. Ἡ Ροζαλίντε τῆς ἀρνεῖται τήν ἔξοδο. Ἐπιστρέφει ὁ Ἄϊζενσταϊν ἀγανακτισμένος μέ τόν δικηγόρο του, πού ἀντὶ νά τόν ἀπαλλάξει ἀπό τήν ποινή κατόρθωσε νά τήν μεγαλώσει. Ὁ φίλος του Δρ. Φάλκε προσπαθεῖ νά τοῦ φτιάξει τήν διάθεση καί τοῦ θυμίζει μία παλιά φάρσα πού εἶχε κάνει ὁ Ἄϊζενσταϊν σέ βάρος του, μέ ἀποτέλεσμα μετά ἀπό ἓναν ἀποκριάτικο χορό ὁ Φάλκε νά τριγυρνᾶ στούς δρόμους ντυμένος μέ κοστούμι νυχτερίδας, μέρα μεσημέρι. Στήν συνέχεια ἀναφέρει τόν χορό τοῦ πρίγκιπα Ὁρλόφσκι καί λέει στόν φίλο του πῶς ἂν παρουσιαστεῖ στό κρατητήριο στίς 6 τό πρωῖ ὁ διευθυντής τῶν φυλακῶν δέν θά εἶχε ἀντίρρηση. Ἐνθουσιασμένος ὁ Ἄϊζενσταϊν ντύνεται ἐπίσημα γιά τήν βραδινή ἔξοδο, λέει ὅμως στήν γυναίκα του πῶς πηγαίνει νά ἐκτίσει τήν ποινή. Ἀκολουθεῖ ἓνας σαρκαστικός δακρύβρεχτος

ἀποχαιρετισμός. Ἡ Ροζαλίντε δίνει τελικά ἄδεια στήν ὑπηρετριά της καί ὑποδέχεται τόν ἐπίδοξο ἐραστή, στόν ὁποῖο παραθέτει κατ' ἀρχήν δείπνο. Πάνω στήν ὥρα φθάνει ὁ διευθυντής τῶν φυλακῶν καί θεωρῶντας αὐτονόητο πώς ὁ ἄντρας πού δειπνεῖ μέ τήν Ροζαλίντε εἶναι ὁ σύζυγός της, ὁδηγεῖ τον Ἄλφρεντ στή φυλακή. Θέλοντας νά ἀποφύγει τό σκάνδαλο ἡ Ροζαλίντε ὑπερθεματίζει.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΑΞΗ

Στόν χορό τοῦ Ὀρλόφσκι ὁ Δρ. Φάλκε ἐξηγεῖ στόν νεαρό ἀλλά γεμάτο πλήξη πρίγκιπα πώς ἔχει ὀργανώσει μία φάρσα γιά νά διασκεδάσουν: μία φάρσα πού ὀνόμασε «Ἡ Ἐκδίκηση τῆς Νυχτερίδας». Καταφθάνει ὁ Ἄϊζενσταϊν μεταμφιεσμένος. Ἀναγνωρίζει τήν ὑπηρετριά του, ὅμως ἡ Ἄντέλε τόν ἀποκρούει ἐνώπιον ὄλων ἐμβρόντητη πού τόλμησε νά τήν προσβάλλει μέ τέτοιο τρόπο. Καταφθάνει μεταμφιεσμένος καί ὁ διευθυντής τῶν φυλακῶν, ὅπως ἐπίσης καί μία μυστηριώδης κόμισσα ἀπό τήν Οὐγγαρία. Ὁ Ἄϊζενσταϊν φλερτάρει μαζί της χωρίς νά ἀντιληφθεῖ ὅτι πίσω ἀπό τή μάσκα κρύβεται ἡ ἴδια του ἡ γυναίκα. Ἡ Ροζαλίντε καταφέρνει νά ἀποσπάσει τό ρολοῖ του. Στή συνέχεια ὁ Ἄϊζενσταϊν καυχιέται γιά τήν φάρσα πού εἶχε ὀργανώσει σέ βάρος τοῦ Φάλκε, μέ ἀποτέλεσμα νά τρομοκρατηθοῦν ὅλοι ὅσοι ἀντίκριζαν στό διάβα τους τήν τεράστια νυχτερίδα. Ὁ Ὀρλόφσκι κάνει μία πρόποση στόν «βασιλιά Καμπανίτη Α'» πού ρέει ἄφθονος καί ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά χαλαρώνει τήν διάθεση ὄλων. Ἡ ὁμήγουρος ὑμνεῖ τήν «ἀδελφική» ἀτμόσφαιρα πού ἔχει δημιουργηθεῖ καί μόλις ἡ ὥρα πάει ἔξι ὁ Ἄϊζενσταϊν καί ὁ διευθυντής τῶν φυλακῶν ἀποχωροῦν.

ΤΡΙΤΗ ΠΡΑΞΗ

Στή φυλακή ὁ Ἄλφρεντ τραγουδᾷ στό κελί του. Ἐνοχλημένος ὁ μεθυσμένος δεσμοφύλακας προσπαθεῖ νά τόν κάνει νά σιωπήσει. Καταφθάνει ἡ Ἄντέλε μέ τήν ἀδελφή της, ἀναζητῶντας τόν εὐγενῆ πού εἶχε συναντήσει τό προηγούμενο βράδυ, χωρίς φυσικά νά γνωρίζει πώς αὐτός δέν ἦταν ἄλλος ἀπό τόν διευθυντή τῶν φυλακῶν. Εἶναι σίγουρη πώς θά τήν βοηθήσει νά γίνει μία σπουδαῖα ἠθοποιός. Φτάνει καί ὁ Ἄϊζενσταϊν ἔτοιμος νά ἐκτίσει τήν ποινή του. Μένει ὅμως ἐκπληκτος ὅταν ἀποκαλύπτεται πώς ὁ εὐγενής μέ τόν ὁποῖο διασκέδαζε λίγες ὥρες νωρίτερα εἶναι ὁ διευθυντής τῶν φυλακῶν καί μένει τελείως ἄφωνος ὅταν ὁ ἴδιος τόν πληροφορεῖ πώς ἔχει ἤδη συλλάβει τόν Ἄϊζενσταϊν ἀπό τό βράδυ τῆς προηγούμενης. Ἀποφασισμένος νά μάθει τήν ἀλήθεια μεταμφιέζεται σέ δικηγόρο καί ἀνακρίνει τόν Ἄλφρεντ καί τήν Ροζαλίντε, πού ἔχει φτάσει στό μεταξύ, προκειμένου νά ξεκαθαρίσει τήν παρεξήγηση. Μή μπορῶντας νά συγκρατήσει τήν ὀργή του ἀποκαλύπτει τήν πραγματική του ταυτότητα. Ὑποχρεώνεται ὅμως νά μετριάσει τόν θυμό ὅταν ἡ Ροζαλίντε τοῦ ἀποκαλύπτει μέ τήν σειρά της πώς ἐκείνη

ἦταν ἡ κόμισσα ἀπὸ τὴν Οὐγγαρία τὴν ὁποία αὐτὸς φλέρταρε, θεωρῶντας πὼς ἡ γυναῖκα του δὲν ἐπρόκειτο νὰ το πληροφορηθεῖ. Πάνω στὴν ὥρα καταφθάνουν καὶ οἱ ὑπόλοιποι καλεσμένοι τοῦ πρίγκιπα Ὀρλόφσκι καὶ ὁ Φάλκε ἀποκαλύπτει πὼς ἐκεῖνος ἔστησε τὴν ὅλη ἱστορία ἐκδικούμενος τὸν φίλο του γιὰ τὴν παλιότερη φάρσα. Ἀποφασισμένοι νὰ μὴ δώσουν μεγαλύτερο βάρος σέ ὅσα συνέβησαν, ὅλοι ρίχνουν τὴν εὐθύνη στὸν καμπανίτη.

«Η ΜΕΓΑΛΟΨΥΧΙΑ ΤΟΥ ΤΙΤΟΥ» τοῦ Μότσαρτ.

ΠΡΑΞΗ 1η

Ἡ Βιτέλια, περήφανη κόρη τοῦ ἐκθρονισμένου αὐτοκράτορα Βιτέλιου, σχεδιάζει τὴ δολοφονία τοῦ αὐτοκράτορα Τίτου. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρει τὸ γεγονὸς πὼς ὁ Τίτος, τὸν ὁποῖο κρυφὰ ἀγαπᾷ, δὲν διάλεξε αὐτὴν, τὴν πρώτη κυρία τῆς Ρώμης- γιὰ σύζυγο, ἀλλὰ προτίμησε τὴ «βάρβαρη» Βερενίκη, κόρη τοῦ βασιλιᾶ τῆς Ἰουδαίας. Στὴν ὀργή της, προσπαθεῖ νὰ πείσει τὸν θαυμαστή της, τὸν Σέξτο, νὰ μετᾶσχει στὴ συνωμοσία. Ἄν καὶ ὁ Σέξτος θὰ μποροῦσε νὰ κάνει τὰ πάντα γιὰ τὴ Βιτέλια, διστάζει νὰ πράξει τέτοιο τερατώδες ἔγκλημα καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν ἡρεμήσει. Ἡ προσπάθεια του ὅμως αὐξάνει τὴν ἀποφασιστικότητά της. Τὸν ἀπειλεῖ πὼς θὰ τὸν ἐγκαταλείψει καὶ ἔτσι ὁ Σέξτος συμφωνεῖ νὰ γίνει συνωμότης. Ὁ Ἄννιος, ἐρωτευμένος μὲ τὴν ἀδελφή τοῦ Σέξτου Σερβίλια, φέρνει τὴν εἶδηση πὼς ὁ Τίτος - συμβιβασόμενος μὲ τὴν ἐπιθυμία τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης - ἄφησε τὴ Βερενίκη καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ μιλήσει στὸν Σέξτο. Μὲ νέες ἐλπίδες, ἡ Βιτέλια λέει στὸν Σέξτο νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σχέδια τῆς δολοφονίας, καὶ ἀποκαλύπτει μίαν ἥπια καὶ συμβιβαστικὴ πλευρὰ τοῦ χαρακτήρα της.

Ἀλλαγὴ σκηνῆς: μεγάλη δημόσια τελετὴ στό Φόρουμ τῆς Ρώμης. Ὁ Αὐτοκράτορας παραλαμβάνει ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ πιό ἔμπιστου ἄντρα του, τοῦ Πόπλιου, τὸν φόρο ὑποτέλειας τῶν κυριευμένων ἐπαρχιῶν μὲ τὸν ὁποῖο οἱ Ρωμαῖοι προτίθενται νὰ κτίσουν ἕνα ναὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Τίτου. Ὁ μεγαλόψυχος Τίτος ὅμως ἀποφασίζει, τὸ χρυσάφι νὰ δοθεῖ στὰ χωριά πού ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν πρόσφατη ἔκρηξη τοῦ Βεζούβιου. Ὄταν τὰ πλήθη διαλύονται, ὁ Τίτος καλεῖ τὸν Ἄννιο καὶ τὸν Σέξτο καὶ τοὺς λέει πὼς σκοπεύει νὰ παντρευτεῖ τὴν Σερβίλια, τὴν ἴδια κιόλας μέρα. Ὁ Σέξτος μένει ἄφωνος ἀπὸ σύγχυση καὶ ἀπαντᾷ ὁ Ἄννιος, ὁ ὁποῖος δὲν λέει τίποτα γιὰ τὰ δικά του αἰσθήματα πρὸς τὴν Σερβίλια καὶ εὐχεται νὰ ἔχει κάνει ὁ Αὐτοκράτορας καλὴ ἐπιλογή. Μὲ διαταγὴ τοῦ Τίτου, μάλιστα, ὁ Ἄννιος πρέπει ὁ ἴδιος νὰ ἀναγγεῖλει τὰ νέα στὴ Σερβίλια, πράγμα πού κάνει, μὲ ψυχικὴ ταραχή.

Ἡ Σερβίλια δὲν εἶναι διατεθειμένη νὰ πράξει ἐνάντια στὰ αἰσθήματά της. Πηγαίνει κατ' εὐθεῖαν στὸν Τίτο καί, ἀνοιχτά, τοῦ ἐξομολογεῖται πὼς ἀγαπάει τον

Ἄννιο. Μέ μεγαλοφυχία ὁ Τίτος τήν ἀπαλλάσσει καί, βαθιά συγκινημένος, ἐπαινεῖ τήν τιμιότητά της.

Ὅταν ἡ Βιτέλια μαθαίνει πώς ὁ Αὐτοκράτορας διάλεξε πάλι ἄλλη γιά νύφη του, διατάζει τόν Σέξτο νά ἐκτελέσουν ἀμέσως τή δολοφονία. Ὁ Σέξτος διστάζει πάλι. Ἡ Βιτέλια τόν κάνει νά ζηλέψει καί μετά τοῦ λέει πώς θά γίνει δική του μόνον ἀφοῦ θά ἔχει πεθάνει ὁ Τίτος. Ἔτσι, ὁ Σέξτος δέχεται τελικά. Τρέχει ἀποφασισμένος νά ἐκτελέσει τό ἔγκλημα, ἀλλά ἀμέσως μετά ἡ Βιτέλια μαθαίνει πώς ὁ Τίτος ἐπιθυμεῖ νά τήν παντρευτεῖ. Γιά πρώτη φορά συνειδητοποιεῖ τί ἔχει κάνει καί φωνάζει ἀπεγνωσμένα τον Σέξτο. Εἶναι ὅμως ἀργά. Ὁ Σέξτος ἔχει ἤδη βάλει σέ ἐνέργεια τά σχέδιά της.

Τό Καπιτώλιο εἶναι σίς φλόγες καί κραυγές τρόμου ἀκούγονται ἀπό μακριά. Ὅλοι ἀνησυχοῦν γιά τή ζωή τοῦ Αὐτοκράτορα καί ρωτοῦν ποιός κρύβεται πίσω ἀπό τήν ἐξέγερση. Ἡ Βιτέλια μόλις καταφέρνει νά ἀποτρέψει τόν Σέξτο ἀπό τοῦ νά ὁμολογήσει τήν ἐνοχή του.

ΠΡΑΞΗ 2η

Ὁ Σέξτος μαθαίνει ἀπό τόν Ἄννιο ὅτι ὁ Αὐτοκράτορας εἶναι ζωντανός καί σῶος, πρὸς μεγάλη του φυσικά ἔκπληξη, γιατί πίστευε πώς ὁ ἴδιος εἶχε μαχαιρώσει τόν Τίτο. Τότε ἀποκαλύπτει στόν φίλο του τήν ἐνοχή του. Ὁ Ἄννιος τόν ἰκετεύει νά μὴ φύγει ἀλλά νά ζητήσῃ τή συγγνώμη τοῦ Αὐτοκράτορα. Ὁ Σέξτος δέν ξέρει τί νά κάνει, ὅταν ἡ Βιτέλια, ἀπό φόβο πώς θά ἀποκαλυφθεῖ ἡ δική της ἐνοχή, τόν προτρέπει νά φύγει.

Μπαίνει ὁ Πόπλιος μέ στρατιῶτες καί παίρνει τό ξίφος τοῦ Σέξτου. Ἐξηγεῖ ὅτι ἕνας ἀπό τοὺς συνωμότες πρόδωσε τόν Σέξτο. Μέ πίκρα καί θλίψη, ὁ Σέξτος ἀποχαιρετᾷ τὴν Βιτέλια.

Σέ μία μεγάλη αἴθουσα ἔχουν μαζευτεῖ οἱ πατρίκιοι καί ὁ λαός τῆς Ρώμης γιά νά τιμήσουν τόν Αὐτοκράτορα μετά τή σωτηρία του, ὁ Τίτος δέν μπορεῖ νά πιστέψει πώς ὁ Σέξτος ἤθελε πράγματι νά τόν δολοφονήσει καί περιμένει ἀνυπόμονα τήν ἀπόφαση τῆς Συγκλήτου, πού δικάζει τον Σέξτο. Τέλος, ἔρχεται ὁ Πόπλιος, ἀνακοινώνει πώς ὁ Σέξτος ὁμολόγησε τό ἔγκλημά του καί προτείνει στόν Αὐτοκράτορα τή θανατική καταδίκη νά τήν ὑπογράψει. Ὁ Ἄννιος ἰκετεύει τόν Τίτο νά λυπηθεῖ τόν φίλο του. Ἡ ἰκεσία του δέν εἶναι μάταιη: ὁ Τίτος ἀποφασίζει νά ἀνακρίνει ὁ ἴδιος τόν προδότη. Ὅταν ὁ Σέξτος ὀδηγεῖται στόν Τίτο, δέν τολμᾷ νά τόν κοιτάξει στά μάτια. Ἐν τούτοις, ἀρνεῖται πεισματικά νά ἀπαντήσῃ σέ ὅ,τι τόν ρωτοῦν γιά νά μὴ θέσει σέ κίνδυνο τήν Βιτέλια. Ἐκφράζει ὅμως στόν Τίτο τή βαθιά του μεταμέλεια. Παίρνοντας τή συμπεριφορά τοῦ Σέξτου γιά ὑπεροψία, ὁ Τίτος διατάζει νά τόν ὀδηγήσουν στήν ἀρένα καί ὑπογράφει τή θανατική καταδίκη.

Σέ λίγο όμως σκίζει τό χαρτί, χωρίς έν τούτοις άμέσως νά ανακοινώσε πώς ό Σέξτος θά συγχωρηθεί. Όταν ή Βιτέλια άκούει ότι ό Σέξτος πρόκειται νά πεθάνει, βασανίζεται άπό φόβο, τύψεις και οϊκτο. Η Σερβίλια τήν άποπαίρνει, πού άφήνει τόν φίλο της νά πεθάνει χωρίς νά κάνει καμιά προσπάθεια νά τόν σώσει. Τέλος ή Βιτέλια άποφασίζει νά όμολογήσει πώς αύτή ύποκίνησε τή δολοφονική άπόπειρα και άποχαιρετά μέ μεγάλη θλίψη τόν κόσμο. Μπρός στό Κολοσσαίο, ό λαός τής Ρώμης περιμένει νά δει τόν Σέξτο νά ρίχνεται στά θηρία. Η Βιτέλια, πέφτει τότε στά πόδια του Αύτοκράτορα και όμολογεί πώς για όλα τά γεγονότα ύπεύθυνη ήταν μόνο αύτή. Ο Τίτος ξαφνιάζεται γιατί τή στιγμή πού προτίθεται νά συγχωρέσει έναν ένοχο, άποκαλύπτεται έννας άλλος. Άποφασίζει, έν τούτοις, νά έλευθερώσει όλους τούς συνωμότες και όρκίζεται πώς θά τούς συγχωρέσει και θά ξεγράσει όλα όσα έγιναν.

Συγκινημένοι και χαρούμενοι όλοι, ύμνουν τή μεγαλοψυχία του Τίτου.

«Η ΕΥΘΥΜΗ ΧΗΡΑ» του Φράντς Λέχαρ.

Πρώτη Πράξη

Παρίσι: Στην πρεσβεία του κρατιδίου του Ποντεβέντρο οι διπλωμάτες μέ τίς γυναίκες τους και τούς Γάλλους φίλους τους γιορτάζουν τά γενέθλια του πρίγκιπα τους, ήγεμόνα του Ποντεβέντρο. Άνήσυχος ό πρεσβευτής, βαρώνος Μίρκο Ζέτα, περιμένει τήν άφιξη τής συμπατριώτισσάς του Άννας Γκλάβαρι, μιās νέας, όμορφης, εύθυμης και πάμπλουτης χήρας, πού διεκδικούν οι δανδήδες του Παρισιού. Η Άννα όμως δέν πρέπει νά παντρευτεί έναν άπό αυτούς, αλλά κάποιον συμπατριώτη της, ώστε τά εκατομμύριά της νά μείνουν στην τράπεζα του Ποντεβέντρο και νά σώσουν τό χρεοκοπημένο κρατίδιο. Γι' αυτό, εκείνος πού πρέπει νά τήν παντρευτεί είναι ό γραμματέας τής πρεσβείας, ό γοητευτικός κόμης Ντανίλο Ντανίλοβιτς. Αυτές οι σκέψεις άπασχολούν τόσο τόν πρεσβευτή, πού δέν προσέχει τήν πόλιορχία πού κάνει στή νεαρή γυναίκα του Βαλεντίνη ό Γάλλος άριστοκράτης Καμίγ ντέ Ροσιγιόν. Η άφιξη τής Άννας γίνεται άφορμή για θερμές έκδηλώσεις άπό όλους. Εκείνη όμως δέν θέλει νά τήν θαυμάζουν και νά τήν πολιορκούν για τά χρήματά της. Έμφανίζεται ό κόμης Ντανίλο, κουρασμένος άπό τά ξεφαντώματά του στό «Μαζίμ». Η παρουσία τής Άννας τόν άναστατώνει. Τήν άγαπούσε προτού εκείνη παντρευτεί τόν Γκλάβαρι, αλλά ή οικογένειά του ήταν αντίθετη στό γάμο του μέ μία φτωχή κοπέλα πού δέν άνήκε στην τάξη του. Τήν άγαπά άκόμη, αλλά τώρα είναι άργά· ή Άννα δέν πρέπει νά νομίσει ότι τόν έλκύουν τα εκατομμύριά της. Γι' αυτό άπορρίπτει τό σχέδιο του Ζέτα νά τή ζητήσει σέ γάμο.

Η Βαλεντίνη βρίσκεται σέ δύσκολη θέση. Έχασε τήν βεντάλια της, επάνω στην όποία ό κόμης Ροσιγιόν είχε γράψει «σ' άγαπώ». Η βεντάλια πέφτει στά

χέρια του συζύγου της, που ευτυχώς δεν ξέρει ότι ανήκει στη γυναίκα του. Ο χορός συνεχίζεται. Τώρα οι κυρίες θα διαλέξουν τους καβαλιέρους τους. Η Άννα διαλέγει τον Ντανίλο.

Δεύτερη Πράξη

Γιορτή στο μέγαρο της Άννας στο Παρίσι. Οι καλεσμένοι διασκεδάζουν με χορούς και τραγούδια του Ποντεβέντρο. Στην καρδιά της Άννας έχει αναζωπυρωθεί η παλιά αγάπη της για το Ντανίλο. Ζητά μία απόδειξη για τη δική του αγάπη. Εκείνος όμως είναι συγκρατημένος απέναντί της. Με εντολή του Ζέτα ο Ντανίλο προσπαθεί να ανακαλύψει σε ποιάν ανήκει η βεντάλια. Μάταια: «Η γυναίκα είναι γριφος σωστός». Από σύμπτωση η Βαλεντίνη ξαναπαίρνει στα χέρια της την χαμένη της βεντάλια. Γράφει επάνω της «Εγώ 'μαι γυναίκα πιστή» και τή δίνει στο Ροσιγιόν. Συγκατατίθεται όμως να τον συναντήσει στο παβιγιόν του κήπου για ένα φιλί. Ο πρεσβευτής παρακολουθεί γεμάτος ύποψια τις κινήσεις της γυναίκας του. Πλησιάζει με τον Ντανίλο το παβιγιόν, αλλά προτού προλάβουν να μπουνε μέσα, η Άννα έχει πάρει τη θέση της Βαλεντίνης. Η Άννα και ο Ροσιγιόν δηλώνουν στους έκπληκτους Ζέτα και Ντανίλο ότι άρραβωνιάστηκαν. Γεμάτος ζήλεια ο Ντανίλο τραγουδά πεισματωμένος: «Πηγαίνω στο Μαξιμ». Η ζήλεια του όμως δίνει στην Άννα την απόδειξη της αγάπης του που ζητούσε.

Τρίτη Πράξη

Η Άννα έχει διαμορφώσει ένα από τα σαλόνια του μεγάρου της σε αίθουσα του «Μαξιμ». Ο Ντανίλο με υπόδειξη του πρεσβευτή Ζέτα ζητά από την Άννα να σκεφτεί το Ποντεβέντρο προτού αποφασίσει να παντρευτεί τον Ροσιγιόν. Μολονότι εκείνη του αποκαλύπτει την αλήθεια σχετικά με το περιστατικό στο παβιγιόν, εκείνος δεν της φανερώνει τα αισθήματά του. Ο Ζέτα, που ύποψιάζεται ότι η Βαλεντίνη δεν του είναι πιστή, θέλει τώρα να χωρίσει και να παντρευτεί ο ίδιος την Άννα. Τότε μαθαίνει ότι, σύμφωνα με τη διαθήκη του Γκλάβαρι, αν η Άννα παντρευτεί, χάνει την περιουσία της. Ο Ντανίλο πανηγυρίζει. Στην Άννα που θα γίνει φτωχή αν παντρευτεί, μπορεί να φανερώσει τα αισθήματά του, χωρίς να θεωρηθεί προικοθήρας. Τους περιμένει όμως όλους μία ακόμη έκπληξη. Σύμφωνα πάντα με τη διαθήκη, η περιουσία της Άννας μετά τον γάμο της περιέρχεται στο νέο της σύζυγο. Αλλά και για την Βαλεντίνη όλα τελειώνουν καλά. Ο Ζέτα ανακαλύπτει στη βεντάλια, κάτω από το «σ' αγαπώ» του Ροσιγιόν, γραμμένη με το χέρι της γυναίκας του, την απάντηση: «Εγώ 'μαι γυναίκα πιστή».

«ΤΟ ΔΑΚΡΥ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ» του Νίκου Ξανθούλη.

Πρόκειται για ένα απλό παραμύθι. Μία φεγγαρόλουστη βραδιά, τό ξωτικό μᾶς διηγείται τήν ἱστορία τοῦ βασιλιᾶ καί τῆς Σμαράγδας, τῆς πεντάμορφης κόρης του. Ἀντίθετα πρὸς τήν ἐπιθυμία τοῦ πατέρα της, ἡ Σμαράγδα δέν θέλει νά παντρευτεῖ.

Ὅμως, προκειμένου ἀπ' τήν μιά νά μὴν τόν δυσαρεστήσει ἀλλά ἀπὸ τήν ἄλλη νά κάνει αὐτό πού ἐπιθυμεῖ, θέτει ἕναν ὄρο, πού πιστεύει πὼς εἶναι ἀδύνατον νά ἐκπληρωθεῖ: θά παντρευτεῖ μονάχα ἐκεῖνον πού θά τῆς φέρει «τό δάκρυ τοῦ φεγγαριοῦ», κάτι πού καλά-καλά οὔτε καί ἡ ἴδια ξέρεي τί ἀκριβῶς εἶναι.

Ὁ βασιλιᾶς στέλνει ὅλα τὰ παλικάρια τῆς χώρας του, ὅμως κανένα δέν βρίσκει τό πολυπόθητο δάκρυ. Τέλος, κάποια στιγμή ἐμφανίζεται ὁ Λαμπερός, πού βρίσκει τό «δάκρυ τοῦ φεγγαριοῦ», ἕνα σύμβολο γιά τήν ἴδια τήν ἀγάπη, πού καί ἡ Σμαράγδα θά αἰσθανθεῖ γιά αὐτόν. Τῆς τό προσφέρει μέ τήν βοήθεια ἑνὸς καθρέπτη καί ἔτσι τό παραμύθι τελειώνει χαρούμενα.

«ΤΟΣΚΑ» τοῦ Πουτσίνι.

Ἡ ὑπόθεση διαδραματίζεται στή Ρώμη τοῦ 1800 μέσα σ' ἕνα 24ωρο τοῦ Ἰουνίου. Οἱ ναπολεόντιοι πόλεμοι στήν Ἰταλία πλησιάζουν στό τέλος τους. Πρὶν ἀποφασισθεῖ στή μάχη τοῦ Μαρένγκο (μεταξὺ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ναπολέοντα καί τῶν αὐστριακῶν κατακτητῶν τῆς Ἰταλίας) ἡ τελικὴ νίκη, ὁ φυλακισμένος ἀπὸ τήν ἀστυνομία τοῦ παπικοῦ κράτους πρῶν ὑπατος τῆς δημοκρατίας τῆς Ρώμης Ἀγγελότι δραπετεύει μέ τῆ βοήθεια τῆς ἀδελφῆς του μαρκησίας Ἀταβάντι. Στήν ἐκκλησία Σάντ Ἀντρέα ντέλλα-Βάλλε ἡ μαρκησία Ἀταβάντι εἶχε κρύψει γυναικεῖα ροῦχα γιά νά μπορέσει ὁ ἀδελφός της νά συνεχίσει τόν δρόμο του μεταμφιεσμένος. Τό πολιτικό καί ἀνθρώπινο δράμα τοῦ Ἀγγελότι καί τῆς οἰκογένειάς του γίνεται αἰτία νά πάρει δραματικὴ τροπὴ καί νά καταλήξει σέ τραγωδία ἢ ἐρωτικὴ σχέση δύο ἄλλων ἀνθρώπων, τοῦ ζωγράφου Καβαραντόσι καί τῆς τραγουδίστριας τῆς ὄπερας Φλόρια Τόσκα. Ὁ Καβαραντόσι βοηθάει νά φυγαδευθεῖ ὁ Ἀγγελότι. Συλλαμβάνεται χωρὶς ἀποδείξεις ἀπὸ τήν ἀστυνομία καί βασανίζεται γιά νά προδώσει το κρησφύγετο τοῦ Ἀγγελότι.

Παράλληλα, ἡ ὡραία ντίβα Τόσκα μὴ ἀντέχοντας νά βασανίζεται ὁ ἀγαπημένος της μαρτυράει τό μέρος πού ἦταν κρυμμένος ὁ Ἀγγελότι. Ἡ Τόσκα δολοφονεῖ τόν σατανικὸ ἀρχηγό τῆς Ἀστυνομίας Σκάρπια τὴν ὥρα πού αὐτὸς περίμενε ἐρωτικὰ ἀνταλλάγματα δίνοντάς της τήν ψεύτικη ὑπόσχεση ὅτι ἡ ἐκτέλεση τοῦ Καβαραντόσι θά εἶναι εἰκονικὴ καί ὄχι πραγματικὴ. Ὁ Καβαραντόσι ἐκτελεῖται, ἡ Τόσκα αὐτοκτονεῖ.

Πράξη πρώτη

Όταν ανοίγει η αυλαία βρισκόμαστε στην εκκλησία Σάντ Άντρέα ντέλλα-Βάλλε. Μετά από μία πολύ σύντομη μουσική εισαγωγή που ζωγραφίζει με σκοτεινά χρώματα τό ψυχολογικό κλίμα και μās προειδοποιεί για τήν δραματική εξέλιξη του έργου (πρόκειται για τό βασικό μοτίβο τής συμφωνικής πλοκής τής όπερας, τό μοτίβο του Σκάρπια, του άρχηγού τής άστυνομίας) μπαίνει στή σκηνή άλαφιασμένος ό Άνγκελότι ντυμένος με κουρελιασμένα ρούχα κατάδικου. Χρωματικές άρμονίες στή μουσική ύπογραμμίζουν τήν άγωνία του.

Ψάχνοντας βρίσκει ένα κλειδί και χώνεται μέσα στό παρεκκλήσι των Άταβάντι. Η μουσική αλλάζει, γίνεται ανάλαφρη με μπουφονικά στοιχεία και εμφανίζεται καντηλανάφτης, φροντίζει για τά σύνεργα του Καβαραντόσι που πηγαίνει καθημερινά στην εκκλησία, ζωγραφίζει και γκρινιάζει για τόν κόπο που κάνει να καθαρίζει τά βρώμικα πινέλα του ζωγράφου.

Ανακαλύπτει ότι ό ζωγράφος δέν είναι ακόμα εκεί και ότι τό καλάθι του με τά τρόφιμα είναι άθικτο. Ό Καβαραντόσι έρχεται σέ λίγο, ξεσκεπάζει έναν πίνακα που βρισκόταν εκεί καλυμμένος με ένα πανί. Ό πίνακας δείχνει τό πορτραίτο μιās ξανθιάς Μαρίας Μαγδαληνής με μεγάλα μπλέ μάτια. Άκολουθεί ένας διάλογος Καβαραντόσι-καντηλανάφτης. (Η ταυτότητα του μοντέλου του πορτραίτου θά αναγνωρισθεί άλλες δύο φορές στην όπερα. Από τήν Τόσκα που θά όδηγηθεί έξ αιτίας του σέ φοβερή κρίση ζήλειας. Και από τόν άρχηγό τής άστυνομίας Σκόρπια και θά γίνει ό πρώτος κρίκος τής αλυσίδας τής άστυνομικής και έρωτικής έντριγκας). Ό καντηλανάφτης αναγνωρίζει στό πορτραίτο μία ξανθιά κυρία που έρχεται και προσεύχεται έδω και μέρες στην Παναγία. Ό Καβαραντόσι έξυμνει σαν σέ μονόλογο τήν όμορφιά τής ξένης που τόν συγκίνησε τόσο ώστε να τήν ζωγραφίσει σαν μαντόνα, κάνει συγκρίσεις με τήν όμορφιά τής άγαπημένης του Τόσκα που έχει μαύρα μάτια και έξυμνει τήν δυνατότητα τής τέχνης να ένώνει άρμονικά τά αντίθετα έτσι, ώστε τελικά οι δύο γυναικείες μορφές να ταυτίζονται στην συνείδησή του με τήν όμορφιά τους. (Recondita armonia / Κρυμμένη άρμονία - Άρια του Καβαραντόσι). Ό καντηλανάφτης διακόπτει εκφράζοντας τίς άπλοϊκές του σκέψεις για τίς γυναίκες που «άνταγωνίζονται τίς μαντόνες» και για τούς «βολταιριστές» (τούς όπαδούς του διαφωτισμού και τής γαλλικής επανάστασης) που δέν είναι ποτέ εύσεβεις πραγματικά, κάνουν διαρκώς άστεία και ιεροσυλίες και είναι οι έχθροι του άγιου παπικού Κράτους. Όταν φεύγει ό καντηλανάφτης εμφανίζεται ό κατάδικος τής άρχικής σκηνής που αναγνωρίζεται από τόν Καβαραντόσι ότι είναι ό Άνγκελότι, ό πρώην ύπατος τής δημοκρατίας τής Ρώμης.

Η γρήγορη αφήγηση του Άνγκελότι για τή δραπετεύσή του από τίς φυλακές του Καστέλλο Σάν Άντζελο διακόπεται από τήν Τόσκα που φωνάζει άπ' έξω τόν Καβαραντόσι να τής ανοίξει. Δημιουργείται ένα ανήσυχο κλίμα, ό Μάριο Καβαραντόσι δίνει στον Άνγκελότι τό καλάθι με τά τρόφιμα και τόν κλείνει

γρήγορα στο παρεκκλήσι. Ο Καβαρναντόσι φοβάται τις συνέπειες της γυναικείας ζήλειας. Το ανυπόμονο κάλεσμα της Τόσκα «Μάριο!» μάς προειδοποιεί ψυχολογικά για τον παρορμητικό της χαρακτήρα. Ακολουθεί η συνάντηση και ο διάλογος Τόσκα-Καβαρναντόσι. Ο ρεαλιστικός στατικός χαρακτήρας του όμιλητικού ύφους του διαλόγου αίρεται από το πάθος της Τόσκα που εκφράζει την ζήλεια της και σε ένα παραλήρημα για τη φύση και τον έρωτα προτείνει στον Καβαρναντόσι μία έρωτική συνάντηση για το βράδυ (non la sospiri la nostra casetta/ Δέν νοσταλγείς τό σπιτάκι μας). Μετά από αυτή την σκηνή έναλλαγής στατικών και δυναμικών διαθέσεων, που στή μουσική εκφράζεται με μεταπτώσεις και άποτομες έξάρσεις του Tempo (Ritardando-Rallentando-Vivo), η Τόσκα αναγνωρίζει στο πορτραίτο την Άταβάντι. Η συμπεριφορά του ζωγράφου είναι καθησυχαστική και άπολογητική. Με παιδική άμεσότητα και γυναικεία φαντασία η Τόσκα συνδυάζει την καθυστέρηση στο άνοιγμα της πόρτας με το πρόσωπο της Άταβάντι.

Ο Καβαρναντόσι ύμνει τά μαύρα μάτια της Τόσκα (Qual occhio al mondo / Ποιά μάτια στον κόσμο...). Μετά από έρωτικές διαβεβαιώσεις, ύποσχέσεις, όρκους και μετάνοιες η Τόσκα φεύγει. Ο Άγγελότι έμφανίζεται για τρίτη φορά στο προσκήνιο για να πάρει τά γυναικεία ρούχα που είχε κρύψει για αυτόν ή άδελφή του στην εκκλησία (φόρεμα, πέπλο και βεντάλια). Διηγείται στον Καβαρναντόσι τις προσπάθειες της άδελφής του για την άπελευθέρωσή του. Συγκινημένος ο Καβαρναντόσι εκφράζει τό μίσος του για τον άρχηγό της Άστυνομίας Σκάρπια και προτείνει στον Άγγελότι να τον κρύψει στο σπίτι του.

Αίφνιδιάζονται από την κανονία που αναγγέλλει τη δραπετεύση και ο ζωγράφος με ήρωική όρμη άυταπάρνησης και άλληλεγγύης φεύγει μαζί με τον παλιό ύπατο. Στη συνέχεια ο καντηλανάφτης φέρνει θριαμβευτικά την είδηση ότι νικήθηκε ο Ναπολέον στη μάχη του Μαρένγκο. (Τοποθεσία στη Β. Ίταλία, 14 Ίουνίου 1800). Καντηλανάφτες, διάκονοι, ψάλτες γεμίζουν τη σκηνή και πανηγυρίζουν για την ήττα των Γάλλων.

Ξαφνικά έμφανίζεται ο Σκάρπια με τον Σπολέτα και άλλους άστυνομικούς. Ψάχνοντας για τά ίχνη του δραπετή Άγγελότι έφτασαν πρώτα στο παρεκκλήσι της άδελφής του. Ο Σκάρπια αναγνωρίζει στο πορτραίτο την Άταβάντι και βρίσκει τη βεντάλια της που ο Άγγελότι είχε ξεχάσει να πάρει μαζί του στη βιαστική του φυγή. Ο Σκάρπια συλλαμβάνει τό σατανικό και μεγαλοφυές σχέδιό του για την σύλληψη των άντιφρονούντων και την έρωτική άπόκτηση της Τόσκα. «Τόν Ίάγο τον βοήθησε κάποτε ένα μαντηλάκι, έμένα θά με βοηθήσει μία βεντάλια», σκέφτεται. (Εδω γίνεται μία αναφορά στον τρόπο που έξαπατήθηκε ο Όθέλλος, σαν σε ένα προηγούμενο μιās στρατηγικής που γνωρίζει τη δύναμη των ανθρωπίνων συναισθημάτων και την χρησιμοποιεί για τους σκοπούς της). Η Τόσκα έρχεται για να αναγγείλει στο Μάριο τη ματαίωση της συνάντησής τους, γιατί

ἔπρεπε νά τραγουδήσει τό βράδυ στή δεξίωση τῆς Βασίλισσας τῆς Νεάπολης γιά τόν νικητή αὐστριακό στρατηγό. Ὁ Μάριο ἀπουσιάζει.

Ὁ Σκάρπια συμπεριφέρεται ὑποκριτικά (Tosca divina / Ὁστινάτο τῆς καμπάνας), καί ἐξάπτει τή ζήλεια τῆς Τόσκα δείχνοντάς της τή βεντάλια τῆς Ἀταβάντι. Ἡ Τόσκα φεύγει μέ αἰσθήματα ἐκδίκησης καί ἀναλυμένη σέ δάκρυα γιά τή βίλλα του Μάριο βέβαιη ὅτι θά τόν βρεῖ ἐκεῖ μέ τήν Ἀταβάντι. Ἄνθρωποι τοῦ Σκάρπια τήν παρακολουθοῦν. (Tre sbirri... una carrozza / τρεῖς ἄνθρωποι... μία ἄμαξα — Σκάρπια — Largo religioso).

Μέσα στό πλῆθος πού προσκυνάει τόν Καρδινάλιο καί τίς ὑμνωδίες τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ὁ Σκάρπια ἐκφράζει (in nomine Domini) τίς πραγματικές του ἐπιδιώξεις: «Διπλή λεία θέλω, τό κεφάλι τοῦ ἐπαναστάτη καί τήν ὠραία Τόσκα!»

Πράξη Δεύτερη

Στό Παλάτσο Φαρνέζε. Ὁ Σκάρπια γευματίζει στό δωμάτιό του, πού βρίσκεται πάνω ἀπό τήν αἴθουσα τῆς δεξίωσης. Τήν ὥρα πού ἀναπτύσσει τίς ἀπάνθρωπες σαδιστικές σκέψεις του γιά τήν κατάκτηση τῆς Τόσκα (πού ἀγγίζουν τά ὄρια τοῦ γκροτέσκου) μπαίνει ὁ Σπολέτα πού τοῦ ἀναγγέλει ὅτι στό σπίτι τοῦ Καβαραντόσι, ὅπου ὁδηγήθηκε παρακολουθώντας τήν Τόσκα, δέν ἦταν ὁ Ἀνγκελότι, ἀλλά ὅτι συνέλαβε ἀντ' αὐτοῦ τόν Μάριο πού ἀσφαλῶς θά ἤξερε τό κρησφύγετο («ἡ στάση του πρόδιδε τόση εἰρωνεία καί περιφρόνηση»). Ἐνῶ ἤχει ἡ φωνή τῆς Τόσκα πού τραγουδάει τήν ἐορταστική καντάτα, ὁ Σκάρπια διατάζει νά φέρουν μπροστά του τόν Καβαραντόσι. Τόν ἀνακρίνει, ὁ Καβαραντόσι ἀρνεῖται τά πάντα. Πρὶν ὁδηγηθεῖ ὁ Καβαραντόσι στήν κάμαρα τῶν βασανιστηρίων γιά ν' ἀνακριθεῖ ἀπό τόν δικαστή, προφθαίνει νά προειδοποιήσῃ τήν Τόσκα, πού μόλις μπαίνει μέσα, νά μήν πεῖ τίποτε ἀπό ὅσα εἶδε. Ὁ Σκάρπια προσπαθεῖ νά πάρει λόγια ἀπό τήν Τόσκα, τήν ἐκβιάζει ψυχικά. Τῆς περιγράφει τά βασανιστήρια πού κάνουνε στόν ἀγαπημένο της. Ἡ Τόσκα ὁδηγεῖται στήν πόρτα τῆς αἴθουσας τῶν βασανιστηρίων, τόν ἀκούει, τόν βλέπει. Σταδιακά ἡ ἀντοχή της ξεπερνάει τά ὄριά της καί μαρτυράει αὐθόρμητα τό κρησφύγετο τοῦ Ἀνγκελότι. Τήν ὥρα πού ὁ Καβαραντόσι ἀγανακτεῖ πού ἡ Τόσκα πρόδωσε, φθάνει ἡ εἶδηση ὅτι ὁ Ναπολέων κατατρόπωσε τά αὐστριακά στρατεύματα. Ὁ Καβαραντόσι στόν ἐνθουσιασμό του ἐπισφραγίζει τήν καταδίκη του σέ θάνατο ἐξυμνώντας τήν νίκη τοῦ Ναπολέοντα ὡς ἀπελευθέρωση ἀπό τοὺς τυράννους («Vittoria! Vittoria!»).

Ὁ Σκάρπια ἐκβιάζει τήν Τόσκα λέγοντάς της, ὅτι δέν θά ἐκτελεσθεῖ ὁ Καβαραντόσι, ἂν ἡ Τόσκα ἀνταποκριθεῖ στίς ἐρωτικές του προθέσεις. Ἡ Τόσκα περνάει διάφορες ψυχολογικές μεταπτώσεις νομίζοντας ὅτι ἡ ζωή τοῦ ἀγαπημένου της ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἴδια. Στήν ἀρχή ἀγανακτεῖ ἀπελπισμένη, μετά

ἀντιπαραθέτει στή μοῖρα της, σάν παράπονο καί διαμαρτυρία στόν Θεό καί τοὺς ἀνθρώπους, τὴν εἰκόνα της αἰσθητικά καί ἠθικά ωραίας ὑπαρξῆς της («Vissi d'arte, vissi d'amore» / Μὲ τὴν τέχνη καί τὸν ἔρωτα ζοῦσα). Ὅταν φθάνει ἡ ὥρα τῆς διαταγῆς γιὰ τὴν ἐκτέλεση, ἡ Τόσκα δείχνει ὅτι ὑποχωρεῖ καί ὁ Σκάρπια δίνει μπροστά της μία τάχα συνθηματική διαταγή («ὅπως καί στόν Παλμιέρι») πού θά σήμαινε ὅτι ὁ Καβαρानτόσι δέν θά ἐκτελεσθεῖ πραγματικά, ἀλλὰ εἰκονικά γιὰ τὰ μάτια τοῦ κόσμου. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε φθάσει ἡ εἶδηση ὅτι ὁ Ἄγγελότι αὐτοκτόνησε.

Ἡ Τόσκα ζητάει ἀπὸ τὸν Σκάρπια ἓνα διαβατήριο γιὰ νὰ μπορέσει μετὰ νὰ ἐγκαταλείψει τὴ χώρα μαζί μέ τὸν Καβαρानτόσι. Ὅταν τὸ διαβατήριο εἶναι ἔτοιμο καί ὁ Σκάρπια νομίζει ὅτι ἤρθε ἡ ὥρα νὰ ἀνταμειφθεῖ, ἡ Τόσκα τὸν δολοφονεῖ μέ ἓνα μαχαίρι, παίρνει τὸ διαβατήριο ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ νεκροῦ καί φεύγει.

Πράξη τρίτη

Στό Καστέλλο ντ' Ἀντζελο. Ἐνας βοσκὸς τραγουδάει τὰ πάθη τοῦ ἔρωτα καί τὴ λύτρωση ἀπὸ τὸ θάνατο. Ὁ Καβαρानτόσι στό κελί του ζητάει σάν τελευταία χάρη νὰ μεταφέρουν ἓνα γράμμα του στήν Τόσκα. Γράφοντας τὸ γράμμα, ἐρωτικές ἀναμνήσεις τὸν ὀδηγοῦν στήν συντριβὴ γιὰ τὴ ζωὴ πού θά σβῆσει σέ λίγο («E lucevan le stelle» / Καί ἔλαμπαν τ' ἄστρα...). Ἡ Τόσκα ἔρχεται μαζί μέ τὸν Σπολέτα, τὸν πλησιάζει καί τὸν πληροφορεῖ γιὰ ὅ,τι ἔγινε δείχνοντάς του τὸ διαβατήριο.

Συγκινημένοι πλάθουν ὄνειρα γιὰ ἓνα ρόδινο μέλλον. Δέν ἔχουν ἀκόμη παρά νὰ ὑποστοῦν τὸ θέατρο τῆς ἐκτέλεσης. Ὁ Καβαρानτόσι χαμογελῶντας δέ δέχεται νὰ τοῦ δέσουν τὰ μάτια. Ἡ μουσική ὑπογραμμίζει ἀπλά καί ψυχρά τὸν πρακτικὸ χαρακτήρα τῆς σκηνῆς τῆς προετοιμασίας τῆς ἐκτέλεσης. Ἡ Τόσκα ἀνυπομονεῖ καί ταυτόχρονα ἀπολαμβάνει αἰσθητικά τὴ σκηνὴ τῆς ἐκτέλεσης καί τὴν ὀμορφιά τοῦ Μάριο. Ὅταν ἀνακαλύπτει μετὰ τὸν τουφεκισμό, ὅτι ὁ Μάριο εἶναι πραγματικά νεκρὸς συνειδητοποιεῖ ἀπελπισμένη τὴν ἀποτυχία της στό «παιχνίδι» τῆς ζωῆς. Ἡ δολοφονία τοῦ Σκάρπια ἔχει ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακαλυφθεῖ. Τὴν ὥρα πού ὁ Σπολέτα τὴν πλησιάζει γιὰ νὰ τὴ συλλάβει ἡ Τόσκα αὐτοκτονεῖ θεαματικά πηδῶντας ἀπὸ τὸ τεῖχος τοῦ κάστρου.

«ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΟΦΜΑΝ» του Ζάκ Όφενμπαχ.

Πράξη 1η

Στή Γερμανία, σέ μία ταβέρνα πλάι σέ ένα λυρικό θέατρο ή μούσα του ποιητή Χόφμαν καλεί πνεύματα από τό παρελθόν, προκειμένου νά κάνει τόν ποιητή νά ξεχάσει τήν αγαπημένη του Στέλλα, μία ντίβα τής όπερας. Ή μούσα παίρνει τήν μορφή του Νικλός, πιστού συντρόφου του Χόφμαν. Ο Λιντόρφ, Δημοτικός Σύμβουλος μέ επιρροή, καί επίσης θαυμαστής τής Στέλλα συνωμοτεί προκειμένου νά απαλλαγεί από τόν Χόφμαν. Στο διάλειμμα του «Ντόν Τζοβάννι» πού παίζεται στήν όπερα, φοιτητές κατακλύζουν τήν ταβέρνα καί ζητούν από τόν Χόφμαν νά τους πει τό τραγούδι του νάνου Κλαίντσάκ. Στή μέση του τραγουδιού ο Χόφμαν αναλογίζεται τήν Στέλλα καί παρασύρεται σέ άλλες σκέψεις. Όταν συνέρχεται βλέπει μπροστά του τόν Λιντόρφ καί ξάφνου εξομολογείται, πώς αυτός ο άνθρωπος κατέστρεψε όλες τίς έρωτικές του σχέσεις. Βοηθούμενος από τό ποτό, ο Χόφμαν αρχίζει νά τίς εξιστορεί, μία-μία.

Πράξη 2η

Ο Χόφμαν είναι έρωτευμένος μέ τήν Όλυμπία, μία όμορφη κούκλα μέ φωνή, πού πιστεύει πώς είναι κόρη του έφευρέτη Σπαλαντσανί. Ο έφευρέτης φοβάται πώς ο Κοπελιός, επίσης έφευρέτης μηχανικών εξαρτημάτων, ιδιαίτερα ματιών, θά θελήσει νά ώφεληθεί οικονομικά από τή νέα του έφεύρεση, καί προτίθεται νά τόν εξαγοράσει. Ο Σπαλαντσανί παρουσιάζει στό κοινό τήν καταπληκτική του νέα έφεύρεση, τήν Όλυμπία. Ο Χόφμαν είναι έρωτευμένος μέ τήν κούκλα πού τραγουδά τόσο όμορφα, καί δέν πτοείται παρά τίς προειδοποιήσεις του Νικλός καί παρ' ότι σημειώνει τήν περίεργη συμπεριφορά της ...αγαπημένης του. Ο Κοπελιός διαπιστώνει ότι ή έπιταγή πού του έδωσε ο Σπαλαντσανί είναι άκάλυπτη, επιστρέφει καί καταστρέφει τήν κούκλα. Αντιλαμβανόμενος τήν πλάνη του ο Χόφμαν καταρρέει.

Πράξη 3η

Στό Μόναχο, ο Χόφμαν έρωτεύεται τήν Άντωνία, πού είναι σοβαρά άρρωστη. Ο πατέρας της, Κρεσπέλ, τήν προστατεύει αυστηρά κυρίως από τή μουσική, διότι ή Άντωνία απαγορεύεται νά τραγουδά. Ο Χόφμαν καί ή Άντωνία εξομολογούνται τόν έρωτά τους. Στο σπίτι μπαίνει ο κακός Δρ. Μιράκλ, πού ήταν παρών στή κηδεία τής μητέρας τής Άντωνίας, επίσης τραγουδίστριας. Προφασίζεται πώς επιθυμεί νά εξετάσει τήν κόρη καί τής ζητά νά τραγουδήσει. Ο Κρεσπέλ τόν διώχνει, ώστόσο ο Δρ. Μιράκλ επιστρέφει. Μέ τή βοήθεια ενός βιολιού αλλά καί τής φωνής τής νεκρής μητέρας τής Άντωνίας, πού βγαίνει από ένα πορτρέτο,

παρασύρει τήν κόρη καί πάλι στό τραγούδι. Ἡ Ἀντωνία καταρρέει τήν στιγμή πού μπαίνει στό δωμάτιο ὁ Χόφμαν, καί ὁ Δρ. Μιράκλ ἀναγγέλλει πώς εἶναι νεκρή.

Πράξη 4η

Ὁ Χόφμαν ἀκούει τόν Νικλός καί τήν ἑταίρα Τζουλιέττα νά τραγουδοῦν μία «Βαρκαρόλα». Ὁ ποιητής ἔχει ἀποφασίσει πώς δέν θά ἀσχοληθεῖ ἄλλο μέ τόν ἔρωτα καί ἀναζητᾷ λησμονιά στό ποτό. Ὁ δαιμόνιος Νταπερτοῦτο ὑπόσχεταί στήν Τζουλιέττα ἕνα ὑπέροχο διαμάντι ἐάν κάνει τόν Χόφμαν νά τήν ἐρωτευθεῖ. Ἡ Τζουλιέττα ὄχι μόνον τά καταφέρει ἀλλά κάνει τον Χόφμαν νά μονομαχήσει γιά χάρη της μέ τόν Σλεμίλ, ἕναν ἀκόμα ἐραστή. Ὁ Χόφμαν τόν σκοτώνει καί κερδίζει ἐπάξια τό κλειδί γιά τό δωμάτιο, ὅπου πιστεύει πώς θά τόν περιμένει ἡ ἀγαπημένη του. Ὅταν φθάνει, τήν βλέπει νά φεύγει μέ ἄλλον.

Πράξη 5η

Πίσω στήν ταβέρνα, ὁ Νικλός ἐξηγεῖ πώς οἱ ἔρωτες αὐτοῖ τοῦ Χόφμαν δέν ἦταν παρά διαφορετικές ὀψεις τῆς ἴδιας γυναίκας, τῆς Στέλλας, πού εἶναι τραγουδίστρια τῆς ὄπερας. Πάνω στήν ὥρα ἡ ντίβα ἐμφανίζεται στήν ταβέρνα καί φεύγει συνοδευόμενη ἀπό τόν Λιντόρφ. Ὁ Νικλός παίρνει καί πάλι τήν μορφή τῆς Μούσας καί ἐξηγεῖ στόν Χόφμαν πώς ἡ ποίησή του θά ἐμπλουτίσει ἀπό τόν πόνο καί τήν θλίψη του.

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

25 Ὀκτωβρίου 2023